

SXEDIO.F52

12.5.1948: Η ΕΘΝΑΡΧΙΑ ΜΕ ΔΙΑΓΓΕΛΜΑ ΤΗΣ ΑΠΟΡΡΙΠΤΕΙ ΤΗ ΝΕΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΗΣ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΕ ΣΤΗ ΔΙΑΣΚΕΠΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Οι συνταγματικές προτάσεις που παρουσίασε στη Νομοθετική Συνέλευση ή Διασκεπτική στις 11 Μαΐου ο Πρόεδρος της Αρχιδικαστής Εντουαρτ Τζάκσον έπεσαν σαν κερυανός εν αιθρία.

Δεν ικανοποιούσαν καθόλου την Αριστερά που είχε αντιπροσωπευθεί στη Διασκεπτική και η οποία ζητούσε αυτοκυβέρνηση-ένωση ενώ η Δεξιά που δεν αντιπροσωπεύθηκε δεν ήθελε να ακούσει τίποτε για Συντάγματα και προτάσεις εκτός από την Ένωση με την Ελλάδα.

Πριν ακόμα απαντήσουν τα μέλη της Διασκεπτικής στην οποία είχαν αντιπροσωπευθεί και διάφοροι Τούρκοι της νήσου, ξυφούλκισε η Εθναρχία, η οποία πιστή στη γραμμή της, δεν χρειαζόταν καν να τις μελετήσει.

Έτσι με ανακοίνωση της επέμενε και πάλι στην Ένωση και απέρριπτε ασυζητητί το προτεινόμενο Σύνταγμα και κάθε άλλο που προέβλεπε παράταση της ξένης κυριαρχίας στο νησί.

Στις 12 Μαΐου η Εθναρχία μπόηκε μάλιστα στην αντεπίθεση και με διάγγελμά του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Β και των εγκαθιδρυθέντων ήδη Μητροπολιτών Πάφου Κλεόπα και Κερύνειας Κυπριανού καλούσε το λαό να επιμένει στην Ένωση και να απορρίψει το σύνταγμα:

"Προς τον ευσεβή και φιλόπατριν Κυπριακόν λαόν.

Εβδομηνταετία ολόκληρος συμπληρούται μετά τινος ημέρας, αφ' ότου η Μ. Βρετανία εν αγνοία και άνευ συγκαταθέσεως των Κυπρίων κατέλαβε την Νήσον μας. Την κατοχήν εκείνην του 1878 ο Κυπριακός λαός επίστευσεν απ' αρχής ως προσωρινή και ποικιλοτρόπως διεδήλωσε την θέλησιν του ν' αποκατασταθή εθνικώς και εξέφρασε την ελπίδα, ότι η Αγγλία δεν θα

εβράδυνε να επαναλάβη την γενναίαν χειρονομίαν της Επτανήσου, παραχωρούσα την Κύπρον εις την Μητέρα Ελλάδα.

Όταν μετ' ολίγον κατέστη αντιληπτόν, ότι υπό διαφόρους προφάσεις η κατέχουσα Δύναμις επεδίωκε να μονιμοποιήση την παραμονήν της εις την νήσον, ο Κυπριακός λαός, ου μόνον δεν απεκαρδιώθη, αλλά και απεδύθη εις συνεχή αγώνα, διά αιτήματος του περί Ενώσεως. Εντονώτερον προέβαλε την εθνικήν του αξίωσιν μετά την λήξιν του πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, κατά την οποίαν η Μ. Βρετανία, αναγνωρίζουσα πανηγυρικώς τον πόθον της Ενώσεως, προσέφερε την Κύπρον εις την μητέρα Ελλάδα, αλλ' υπό όρους, τους οποίους δεν απεδέχθη αύτη. Η κρατούσα δύναμις, λησμονούσα τας διαρκούντος του πολέμου μεγαλοστόμους επαγγελίας της περί ελευθερίας των μικρών λαών, εκώφευσεν εις την φωνήν της Κύπρου και περιφρόνησε ταύτην. Συνέπεια της αγγλικής εκείνης πολιτικής υπήρξεν η εξέγερσις συσώμου του Κυπριακού λαού τον Οκτώβριον του **1931**, ότε ετερματίσθη και το αμαρτωλόν σύνταγμα με το ψευδονομοθετικόν.

Ο λαός της ιστορικής ταύτης Νήσου- και τον λαόν αυτής δεν αποτελούσαν οι ασήμαντοι μειονότητες των κατά καιρούς επηλύδων, ουδέ η δραξ των εθελοδούλων πρακτόρων της εκπροσώπου του ολοκληρωτισμού δυνάμεως, αλλ' ο αυτόχθων και εις εκατοντάδας χιλιάδων συμποσούμενος ευσεβής και φιλόπατρις ελληνικός πληθυσμός,-δεν δύναται ή ν' απορρίψη υπερηφάνως αποικιακόν σύνταγμα, διά του οποίου η κατέχουσα Δύναμις επιζητεί παρά πάντα ηθικόν νόμον και παρά παν δίκαιον προσεταιριζομένη τον παγκοσμίως επισημανθέντα και επικηρυχθέντα ως εχθρόν της ανθρωπότητος άθεον και αναρχικόν κομμουνισμόν, να διαιωνίση την κυριαρχίαν της επί χώρας, της οποίας έμψυχα και άψυχα μαρτυρούν από τεσσαράκοντα αιώνων την ελληνικότητα.

Μοναδικός και αναλλοίωτος πόθος και σταθερά αξίωσις του Κυπριακού λαού υπήρξε και παραμένει η

Ενωσις μετά της Μητρός Πατρίδος, της αθανάτου Ελλάδος, εντός των κρατικών πλαισίων της οποίας και μόνον αναμένει και δύναται να εύρη την ευτυχίαν και την υπό πάσαν έποψιν προαγωγήν αυτού.

Υπομνήσκομεν, ότι και σύμπας ο Ελληνισμός μέτοχος των αισθημάτων του Κυπριακού λαού, ίσταται παρά το πλευρόν αυτού και συνεισφέρει το βάρος των υπέρ της ανθρωπότητος παλαιών και προσφάτων θυσιών του, ο αξίων δικαιοσύνην παρά της καυχωμένης ως αμύντορος του δικαίου και της ελευθερίας Μ. Βρετανίας.

Στώμεν καλώς. Εις τον δίκαιον και κατά πάντα νόμιμον αγώνα ημών δεν είμεθα μόνοι. Ουδείς να υποχωρήση. Διανύομεν την κρισιμωτέραν φάσιν του απελευθερωτικού ημών αγώνος. Ευρισκόμεθα εις το τέρμα της δικαιοσύνης τούτου. Αλλ' εκ της ευσταθείας και ευψυχίας ημών θα εξαρτηθή αύτη.

Αναρρίθμητοι γενεαί τιμίων προγόνων προτάσσουσιν άκαμπτον εμμονήν εις τη μοναδικήν και αναλλοίωτον αξίωσιν δι' εθνικήν αποκατάστασιν. Ουδείς να συλληφθή εις την συνταγματικήν παγίδα. Ουδείς σεμνυνόμενος διά την Ελληνικήν αυτού καταγωγήν να θελήση να στηρίξη οπωσδήποτε το νόθον αποικιακόν καθεστώς, το οποίον εμηχανεύθη η Μ. Βρετανία προς σφαγιασμόν του αναφαιρέτου δικαιώματος της πολυπαθούς Κύπρου μας δι' εθνικήν αυτής ελευθερίαν. Ουδείς να προσφέρη εαυτόν εις εξυπηρέτησιν καταχθονίων ανθενωτικών σχεδίων.

Το προτεινόμενον σύνταγμα απορρίπτει ασυζητητί η Ελληνική Κύπρος και καλύπτει τούτο διά παγεράς αδιαφορίας, ως απορρίπτει και παν άλλο οιασδήποτε μορφής ή τύπου, παρατείνονν οπωσδήποτε την υπό ξένην κυριαρχίαν παραμονήν αυτής ως αποκρούει και πάσαν άλλην μορφήν κυβερνήσεως, ήτις θα εκράτει αυτήν εκτός του Ελληνικού Κράτους. Ουδείς Ελλην πατριώτης δύναται και να σκεφθή καν περί αποδοχής παρατάσεως της δουλείας της Νησου, διευκολύνων καθ' οιονδήποτε τρόπον την επιβολήν και λειτουργίαν του εξαγγελθέντος συντάγματος. Μακράν

πάσης συμμετοχής εις την επεξεργασίαν τούτου, αλλά και μακράν από προκηρυχθησομένης τυχόν εκλογάς. Ουδείς να γίνη συνένοχος των επτά προκρινόντων να ενταφιάσωσι την Ενωσιν.

Επί τούτοις, υπομνήσκοντες το περί εμμονής εις την Ενωσιν ψήφισμα του Παγκυπρίου συλλαλητηρίου της 16ης Φεβρουαρίου 1947, όσα ο μακαριστός και αείμνηστος Αρχιεπίσκοπος Λεόντιος εξήγγειλε διά του από 12ης Ιουλίου 1947 διαγγέλματος αυτού, ως και τα παρ' ημών διακηρυθέντα από 8ης Αυγούστου και 10ης Οκτωβρίου 1947 προτρεπόμεθα πατρικώς πάντας, όπως ακλόνητοι, ηνωμενοι και σταθεροί, έχοντες ακράδαντον πεποίθησιν επί την αντίληψιν και βοήθειαν του δικαιοκρίτου και παντοδυνάμου Θεού, παραμείνετε αδιάλλακτοι και απτόητοι αγωνισταί της ελευθερίας υπό την σημαίαν του Σταυρού και το μοναδικόν σύνθημα: Ενωσιν και μόνον Ενωσιν.

Ζήτω η Ενωσις

+ Ο Κύπρου ΜΑΚΑΡΙΟΣ

+ Ο Πάφου ΚΛΕΟΠΑΣ

+ Ο Κυρηναίας ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ

(Μεταγλώττιση)

"Προς τον ευσεβή και φιλόπατρη Κυπριακό λαό.

Συμπληρώνεται εβδομηνταετία ολόκληρη μετά από μερικές ημέρες, αφ' ότου η Μ. Βρετανία εν αγνοία και χωρίς τη συγκατάθεση των Κυπρίων κατέλαβε τη Νήσο μας. Την κατοχή εκείνη του 1878 ο Κυπριακός λαός πίστευσε από την αρχή ως προσωρινή και με διάφορους τρόπους διαδήλωσε τη θέληση του ν' αποκατασταθεί εθνικώς και εξέφρασε την ελπίδα, ότι η Αγγλία δεν θα βράδυνε να επαναλάβει τη γενναία χειρονομίαν της Επτανήσου και να παραχωρήσει την Κύπρο στη Μητέρα Ελλάδα.

Όταν μετά από λίγο έγινε αντιληπτό, ότι κάτω από διάφορες προφάσεις η κατέχουσα Δύναμη επιδίωκε να μονιμοποιήσει την παραμονή της στη νήσο, ο

Κυπριακός λαός, όχι μόνο δεν απεκαρδιώθηκε, αλλά και αποδύθηκε σε συνεχή αγώνα, με το αίτημα για την Ένωση. Εντονότερο προέβαλε την εθνικήν του αξίωση μετά την λήξη του πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, κατά την οποία η Μ. Βρετανία, αναγνωρίζουσα πανηγυρικά τον πόθο της Ένωσης, προσέφερε την Κύπρο στη Μητέρα Ελλάδα, αλλά υπό όρους, τους οποίους δεν αποδέχθηκε αυτή. Η κρατούσα Δύναμη, αφού λησμόνησε τις μεγαλόστομες επαγγελίες της κατά τη διάρκεια του πολέμου της για ελευθερία των μικρών λαών, κώφευσε στη φωνή της Κύπρου και την περιφρόνησε. Συνέπεια της αγγλικής εκείνης πολιτικής υπήρξε η εξέγερση σύσσωμου του Κυπριακού λαού τον Οκτώβριο του **1931**, οπότε τερματίσθηκε και το αμαρτωλό σύνταγμα με το ψευδονομοθετικό.

Ο λαός της ιστορικής αυτής Νήσου- και το λαό της δεν αποτελούσαν οι ασήμαντοι μειονότητες των κατά καιρούς ξένων, ούτε η δράκα των εθελόδουλων πρακτόρων της εκπροσώπου δύναμης του ολοκληρωτισμού, αλλά ο αυτόχθων ευσεβής και φιλόπατρις ελληνικός πληθυσμός που συμποσούται σε εκατοντάδες χιλιάδες,-δεν δύναται παρά ν' απορρίψει υπερήφανα αποικιακό σύνταγμα, με το οποίο η κατέχουσα Δύναμη επιζητεί, πέρα από κάθε ηθικό νόμο και πέρα από κάθε δίκαιο, προσεταιριζόμενη τον κομμουνισμό, ο οποίος έχει επικηρυχθεί παγκόσμια ως εχθρός της ανθρωπότητας, να διαιωνίσει την κυριαρχία της σε χώρα, της οποίας έμψυχα και άψυχα μαρτυρούν από σαράντα αιώνες την ελληνικότητα.

Μοναδικός και αναλλοίωτος πόθος και σταθερή αξίωση του Κυπριακού λαού υπήρξε και παραμένει η Ένωση με τη Μητέρα Πατρίδα, την αθάνατη Ελλάδα, μέσα στα κρατικά πλαίσια της οποίας και μόνο αναμένει και μπορεί να βρει την ευτυχία και την υπό πάσαν άποψη προαγωγήν του.

Υπενθυμίζομεν, ότι και όλος ο Ελληνισμός, μέτοχος των αισθημάτων του Κυπριακού λαού, στέκει παρά το πλευρό του και συνεισφέρει το βάρος των παλαιών και πρόσφατων θυσιών του υπέρ της

ανθρωπότητας, αυτός που αξιώνει δικαιοσύνη από τη Μεγάλη Βρετανία που καυχάται ότι είναι αμύντορας του δικαίου και της ελευθερίας.

Στώμεν καλώς. Στο δίκαιο και νόμιμο κατά πάντα αγώνα μας δεν είμαστε μόνοι. Κανένας να μη υποχωρήσει. Διανύουμε την κρισιμότερη φάση του απελευθερωτικού μας αγώνα. Βρισκόμαστε στο τέρμα της δικαίωσης του. Αλλά από την ευστάθεια και ευψυχία μας θα εξαρτηθεί αυτή.

Αναρρίθημητες γενιές τίμιων προγόνων προτάσσουν άκαμπτη εμμονή στη μοναδική και αναλλοίωτη αξίωση για εθνική αποκατάσταση. Κανένας να μη συλληφθεί στη συνταγματική παγίδα. Κανένας που σεμνύνεται για την Ελληνική του καταγωγή να μη θελήσει να στηρίξει οπωσδήποτε το νόθο αποικιακό καθεστώς, το οποίο μηχανεύθηκε η Μ. Βρετανία προς σφαγιασμό του αναφαίρετου δικαιώματος της πολύπαθης Κύπρου μας για εθνική της ελευθερία. Κανένας να μη προσφέρει τον εαυτό του στην εξυπηρέτηση καταχθόνιων ανθενωτικών σχεδίων.

Το σύνταγμα που προτείνεται απορρίπτει ασυζητητί η Ελληνική Κύπρος και καλύπτει τούτο με παγερή αδιαφορία, όπως απορρίπτει και κάθε άλλο προτεινόμενο οποιασδήποτε μορφής ή τύπου, παρατείνουν οπωσδήποτε την παραμονή της υπό ξένη κυριαρχία όπως αποκρούει και κάθε άλλη μορφή κυβέρνησης, η οποία θα την κρατούσε εκτός του Ελληνικού Κράτους. Ουδείς Έλληνας πατριώτης μπορεί και να σκεφθεί καν για αποδοχή παράστασης της δουλείας της Νησου, διευκολύνοντας με οποιονδήποτε τρόπο την επιβολή και λειτουργία του συντάγματος που επαγγέλθηκε. Μακριά από κάθε συμμετοχή στην επεξεργασία του, αλλά και μακριά από εκλογές που τυχόν θα προκηρυχθούν. Κανένας να μη γίνει συνένοχος των επτά που προκρίνουν να ενταφιάσουν την Ένωση.

Επί τούτοις, υπενθυμίζοντας το ψήφισμα για εμμονή εις στην Ένωση του Παγκύπριου συλλαλητηρίου της 16ης Φεβρουαρίου 1947, όσα ο μακαριστός και

αείμνηστος Αρχιεπίσκοπος Λεόντιος εξήγγειλε με το από 12 Ιουλίου 1947 διάγγελμα του, ως και τα όσα διακηρύχθηκαν από μας από 8 Αυγούστου και 10 Οκτωβρίου 1947, προτρέπομεν πατρικά όλους, όπως ακλόνητοι, ηνωμένοι και σταθεροί, έχοντας ακράδαντη πεποίθηση στην αντίληψη και βοήθεια του δικαιοκρίτου και παντοδύναμου Θεού, παραμείνετε αδιάλλακτοι και απτόητοι αγωνιστές της ελευθερίας υπό τη σημαία του Σταυρού και το μοναδικό σύνθημα: Ένωση και μόνο Ένωση.

Ζήτω η Ένωση"

Αλλά και η Αριστερά Παράταξη δεν δέχθηκε με κανένα τρόπο το νέο Σύνταγμα. Το αίτημα για αυτοκυβέρνηση ποδοπατείτο κι έτσι το υποδέχθηκε παγερά-όσο ίσως δεν περίμεναν οι Άγγλοι.

Από την άλλη η Αριστερά έβλεπε τη στροφή του λαού προς τη γραμμή της Εθναρχίας την οποία ενίσχυαν τώρα και οι νέοι Μητροπολίτες που βρίσκονταν στις διάφορες επαρχίες και αυτό την έκαμε να ανησυχήσει ιδιαίτερα και μερικοί ήδη είχαν αρχίσει να διερωτούνταν να ήταν σωστή η γραμμή της αυτοκυβέρνησης- Ένωσης που υποστήριζαν.

Η αντίδραση όλου του λαού, εκτός από τους Τούρκους, στις προτάσεις ανάγκασε τον Εντουαρτ Τζάκσον να δώσει δημοσιογραφική διάσκεψη εσπευσμένα και πριν από τη συνεδρία της Διασκεπτικής που συγκάλεσε τις 20 του μηνός.

Ο Τζάκσον απάντησε σε πολλές ερωτήσεις των δημοσιογράφων:

ΕΡ: Μια φράση στην υπουργική επιστολή αναφέρει ότι το Σύνταγμα θα εγκαθιδρυθεί στην Κύπρο, εάν ο λαός το θελήσει. Ποιο είναι το κριτήριο ότι ο λαός θέλει ή δεν θέλει το Σύνταγμα;

ΑΠ: Το σώμα, το οποίο έχει επιλεγεί για να συμβουλευσει την Κυβέρνηση για το Σύνταγμα, είναι η Συμβουλευτική Συνέλευση. Και είναι από τις γνώμες, οι οποίες θα εκφρασθούν στη Συμβουλευτική, που θα εξαχθεί ποιο Σύνταγμα θέλει ο λαός. Εάν υπάρχουν σώματα με διαφορετική γνώμη, έχουν την ευκαιρία να

εισέλθουν στη συνέλευση για να εκφράσουν τη γνώμη τους.

ΕΡ: Δεν θα ήταν ορθό, εάν η πραγματική σφυγμομέτρηση του λαού γινόταν απ' ευθείας με το να τεθεί το ζήτημα του Συντάγματος ενώπιον του λαού;

ΑΠ: Οπως σας είπα, είμαι διατεθειμένος να απαντήσω στην έννοια των συνταγματικών προτάσεων. Δεν έχω τίποτε να ασχοληθώ με τη σύνθεση της συμβουλευτικής.

ΕΡ: Το προτεινόμενο Σύνταγμα για την Κύπρο έχει ομοιότητες με το Σύνταγμα της Ιαμαϊκής;

ΑΠ: Έχει τούτο πολλές ομοιότητες με το ως άνω Σύνταγμα, αλλά έχει και διαφορές. Σε αντίθεση το Σύνταγμα της Μάλτας είναι Σύνταγμα πλήρους αυτοκυβέρνησης, της νήσου στις εσωσερικές της υποθέσεις. Το προτεινόμενο Σύνταγμα για την Κύπρο αποτελεί μεγάλο βήμα προς την αυτοκυβέρνηση.

ΕΡ: Γιατί να μη εκλεγεί η Συμβουλευτική Συνέλευση από το λαό;

ΑΟ: Δεν μπορώ να απαντήσω. Δεν ξέρω τι βρίσκεται στη σκέψη της Κυβέρνησης.

ΕΡ: Δεν θα ήταν ορθό να έχουν το δικαίωμα οι Τούρκοι να ψηφίζουν Έλληνες στο προτεινόμενο Νομοθετικό Συμβούλιο, με την εγγραφή τους στο γενικό εκλογικό κατάλογο, αντί στον τουρκικό κατάλογο;

ΑΠ: Εκφράζοντας την προσωπική μου γνώμη ότι αυτό θα συντελούσε στη χαλάρωση και την εξάλειψη των φυλετικών κοινοτικών διαφορών και για τους τυχόν ψήφους μέρους των Τούρκων, δεν ήταν δυνατό να αλλοιωθεί το αποτέλεσμα της εκλογής των ελληνικών μελών.